

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 03 marca 2025 r.
Znak sprawy: DBD.pp.058.2.2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: Interpelacji nr 7961 w sprawie uregulowania cen skupu żywca trzody chlewnej w tzw. czerwonej strefie ASF oraz wsparcia rolników dotkniętych restrykcjami

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z Interpelacją nr 7961 w sprawie uregulowania cen skupu żywca trzody chlewnej w tzw. czerwonej strefie ASF oraz wsparcia rolników dotkniętych restrykcjami, uprzejmie informuję, że w związku ze spadkiem cen na rynku w dniu 21 stycznia br. Sekretarz Stanu w MRiRW Pan Michał Kołodziejczak zwrócił się do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z wnioskiem o przeanalizowanie bieżącej sytuacji na rynku pod kątem ewentualnej zmowy cenowej albo stosowania innych niedozwolonych praktyk wykorzystujących przewagę kontraktową przez zakłady mięsne względem rolników, dostawców świń.

Ponadto, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi skierował w dniu 11 lutego br. do Komisarza ds. Rolnictwa i Żywności, wniosek o uruchomienie przez Komisję Europejską, na podstawie art. 219 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013¹, nadzwyczajnej pomocy finansowej dla producentów świń w Polsce w związku z brakiem opłacalności produkcji spowodowanej spadkiem cen świń.

Przepisy o wspólnej organizacji rynku produktów rolnych nie przewidują mechanizmów

rynkowych, które umożliwiałyby ustalanie wysokości cen na dostawy produktów rolnych. Ponadto, w ramach ustawowego obowiązku zawierania pisemnych umów pomiędzy producentami rolnymi a podmiotami zakupującymi dostarczane przez nich produkty, wysokość ceny jest elementem umowy, który jest negocjowany swobodnie. Cena ta może być niezmienna i ustalona w umowie lub jest obliczana na podstawie różnych czynników.

Kilka lat temu podejmowane było przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy wobec dostawców tuczników z obszaru występowania afrykańskiego pomoru świń stosowane są praktyki nieuczciwie wykorzystujące przewagę kontraktową. W ramach postępowania Inspekcja Handlowa na zlecenie Prezesa UOKiK przeprowadziła kontrole podmiotów skupujących żywiec wieprzowy m.in. w zakresie warunków zawieranych umów oraz sposobu ustalania cen w obrocie tym produktem. Wobec ustalenia rzeczywistych kosztów obrotu mięsem ze stref występowania ASF, nie było podstaw do postawienia zarzutów konkretnym podmiotom. Wysokość cen za surowiec (zarówno za wagę żywą, jak i wagę bitą ciepłą) uzależniona jest od licznych czynników takich jak: wielkość dostawy, odległość oraz organizacja transportu, jakość i mięśność surowca, sytuacja na rynku (popyt, podaż, ceny obowiązujące u konkurencji oraz na giełdzie).

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że zgodnie z ustawą z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1773), każdy może zgłosić Prezesowi UOKiK zawiadomienie, dotyczące podejrzenia stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową.

Ponadto odnosząc się do kwestii obszarów objętych ograniczeniami informuję, że Komisja Europejska (KE) ustanawia regionalizację w załączniku do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 obejmującą obszary objęte ograniczeniami I, II oraz III.

Rozporządzenie to ustanawia ponadto środki kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń (ASF) w państwach członkowskich Unii Europejskiej (UE), w których występuje choroba, a które są zróżnicowane w zależności od charakteru ww. obszarów.

Kategoryzacja obszarów objętych ograniczeniami w państwach członkowskich UE kształtuje się w następujący sposób:

- obszar objęty ograniczeniami III tzw. czerwona strefa obejmuje obszary, które charakteryzuje najwyższy poziom ryzyka rozprzestrzeniania się ASF i najbardziej dynamiczna sytuacja w zakresie występowania tej choroby u świń. Obszar ten jest ustanawiany po wystąpieniu ognisk ASF u świń. Zasięg tego obszaru obejmuje co najmniej obszary ustanawiane zgodnie z art. 21 ust. 1 rozporządzenia delegowanego (UE) 2020/687, tzn. obszar zapowietrzony i zagrożony o łącznym promieniu minimum 10 km od ogniska choroby. W zależności od sytuacji epidemiologicznej na danym terenie oraz terenach przyległych zasięg tego obszaru jest odpowiednio modyfikowany;
- obszar objęty ograniczeniami II - ustanawiany po wykryciu ognisk choroby u dzików;
- obszar objęty ograniczeniami I - obszar, na którym choroba nie występuje, a który stanowi strefę buforową pomiędzy obszarem objętym ograniczeniami II lub III a pozostałą, wolną, częścią danego państwa.

Ww. obszary określone są przez KE w załączniku rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 z uwzględnieniem ogólnej sytuacji epidemiologicznej w danym państwie członkowskim UE, na terenie poszczególnych jednostek administracyjnych tego państwa oraz poziomu ryzyka rozprzestrzeniania się ASF, aspektów geograficznych związanych z lokalizacją ogniska choroby oraz innych zasad określonych w wytycznych KE(2) uzgodnionych z państwami członkowskimi UE w ramach Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz.

We wspomnianym powyżej dokumencie wskazane są również zasady i kryteria odnośnie do uchylania tych obszarów. W rozdziale IV Zasady i kryteria geograficznego określania regionalizacji ze względu na ASF w UE wskazane zostały główne oraz szczegółowe kryteria zmniejszania lub całkowitego usuwania obszarów objętych ograniczeniami z wykazu wskazanego w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2023/594.

Główny Lekarz Weterynarii, czyli organ odpowiedzialny za uzgodnienia z KE w kwestii obszarów objętych ograniczeniami, podejmuje systematyczne działania na rzecz zmniejszania ich zasięgu. Po upływie określonych przepisami terminów na bieżąco składane są do KE wnioski o uchylanie poszczególnych obszarów. Komisja Europejska ocenia składaną przez Głównego Lekarza Weterynarii dokumentację i, jeśli uzna wyniki monitoringu oraz podjętych działań za zadowalające, przedstawia projekt zmiany załącznika do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594, który w ramach posiedzenia Stałego Komitetu ds.

Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz jest poddawany pod głosowanie przez wszystkie państwa członkowskie UE.

W przypadku rozpatrywania każdego z wniosków składanych przez właściwe organy państw członkowskich UE, KE bierze pod uwagę szereg czynników, w tym ogólną sytuację epidemiologiczną na terytorium tego państwa, ocenę ryzyka wynikającą ze zmiany zasięgu obszarów objętych ograniczeniami, sezonowość choroby oraz podejmowane działania. Każdy wniosek składany przez państwo członkowskie UE jest rozpatrywany indywidualnie. Główny Lekarz Weterynarii dokłada starań, aby wnioski o modyfikację zlokalizowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obszarów objętych ograniczeniami były składane niezwłocznie po spełnieniu określonych dla danego obszaru kryteriów.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt⁽³⁾ za świnie zabite lub poddane ubojowi z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej albo za świnie padłe w wyniku zastosowania zabiegów nakazanych przez te organy przy zwalczaniu choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, w tym przypadku afrykańskiego pomoru świń, przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa.

Co do zasady, wysokość odszkodowania jest równa wartości rynkowej utraconego zwierzęcia (art. 49 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy). Jeżeli jednak z takiej świni zostało pozyskane mięso, które jest zdatne do spożycia, kwotę odszkodowania pomniejsza się o wartość tego mięsa i ubocznych produktów zwierzęcych pozyskanych od tego zwierzęcia.

Wartość rynkową zwierzęcia określa się na podstawie średniej z 3 kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz 2 rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z prowadzonej przez niego listy rzeczoznawców (art. 49 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy).

Odnosząc się do kwestii uproszczenia procedur przy sprzedaży świń z obszarów objętych ograniczeniami informuję, że zasady przemieszczania świń oraz produktów pochodzenia zwierzęcego regulują przepisy rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 tego rozporządzenia istnieje zakaz przemieszczania przesyłek świń utrzymywanych na obszarach objętych ograniczeniami I, II i III w obrębie tych obszarów objętych ograniczeniami i poza nie, który nie ma charakteru bezwzględnie i istnieją od niego odstępstwa.

Na zasadzie odstępstwa, zgodnie z art. 9 ust. 3 ww. rozporządzenia, właściwy organ zainteresowanego państwa członkowskiego może zezwolić na przemieszczanie przesyłek świń utrzymywanych na obszarach objętych ograniczeniami I, II i III w obrębie tych obszarów objętych ograniczeniami i poza nie w przypadkach objętych art. 22–31 pod warunkiem spełnienia szczególnych warunków określonych w tych artykułach.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń(4) świadectwo zdrowia wystawione przez urzędowego lekarza weterynarii towarzyszące przesyłce świń na obszarach objętych ograniczeniami I, II i III poza te obszary zwiera również poświadczenie zgodności z wymogami określonymi w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2023/594.

W tym miejscu należy zauważyć, że przepisy rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 wiążą państwa członkowskie w całości i są bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich, stąd Polska nie ma możliwości wyłączenia ich stosowania w przepisach krajowych.

Wprowadzenie jednostronnego modyfikowania ww. zakazu stanowiłoby naruszenie prawa unijnego, a w konsekwencji ryzyko wprowadzenia potencjalnych barier handlowych w kontaktach z krajami trzecimi, ograniczenia w wymianie handlowej między Polską a UE zwierzętami i produktami wieprzowymi pochodzącymi z Polski, co powodowałoby dotkliwe ograniczenia dla sektora wieprzowiny.

Ponadto na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 187, z późn. zm.), producenci rolni w tym producenci trzody chlewnej mogą ubiegać się o:

- a) **refundację do 100% wydatków poniesionych na działania związane z bioasekuracją.**

Pomoc skierowana jest do producenta rolnego, który prowadzi gospodarstwo w rozumieniu art. 2 pkt 8 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz który utrzymuje w gospodarstwie, o którym mowa powyżej zwierzęta gospodarskie z gatunku świnia (*Sus scrofa*).

Pomoc udzielana jest w formie refundacji wydatków na:

- a. zakup mat dezynfekcyjnych,

- b. zakup sprzętu do wykonywania zabiegów dezynfekcyjnych, dezynsekcyjnych lub deratyzacyjnych oraz produktów biobójczych, środków dezynsekcyjnych lub deratyzacyjnych,
- c. zakup odzieży ochronnej i obuwia ochronnego,
- d. zabezpieczenie budynków, w których utrzymywane są świnie, przed dostępem zwierząt domowych,
- e. przebudowę lub remont pomieszczeń w celu utrzymywania świń w gospodarstwie w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne – w przypadku gospodarstwa, w którym utrzymuje się średniorocznie nie więcej niż 50 sztuk świń.

Termin składania wniosków w danym roku kalendarzowym minister właściwy do spraw rolnictwa ogłasza na stronie internetowej urzędu obsługującego tego ministra najpóźniej 14 dni przed dniem rozpoczęcia terminu składania tych wniosków;

b) dofinansowanie kosztów utylizacji padłych zwierząt gospodarskich

Pomoc polega na finansowaniu lub dofinansowaniu kosztów zbioru, transportu lub unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku m.in. świnie ponoszonych przez producenta rolnego prowadzącego gospodarstwo rolne lub dział specjalny produkcji rolnej, będącego mikroprzedsiębiorcą, małym albo średnim przedsiębiorcą.

Pomoc jest udzielana producentom rolnym za pośrednictwem podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przetwarzania lub spalania padłych zwierząt gospodarskich.

Wysokość pomocy wynosi:

- 1) 100% kosztów zbioru i transportu każdej sztuki padłego zwierzęcia gospodarskiego z gatunku bydło, owce, kozy, świnie lub konie;
- 2) 75% kosztów unieszkodliwienia każdej sztuki padłego zwierzęcia gospodarskiego z gatunku bydło, owce lub kozy, niepodlegającej badaniu w kierunku zakaźnych encefalopatii zwierząt (TSE) zgodnie z przepisami rozporządzenia wymienionego w pkt 2, lub z gatunku świnie lub konie.

Natomiast producenci świń, którzy ponieśli straty w związku z ograniczeniami związanymi ze zwalczaniem afrykańskiego pomoru świń mogą ubiegać się o:

- **pomoc finansową w związku z zaprzestaniem produkcji z powodu obowiązującego zakazu utrzymywania w gospodarstwie świń lub ich wprowadzenia do gospodarstwa wydanym w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń;**

Celem pomocy jest wsparcie producentów świń, którzy utracili dochody w związku z zaprzestaniem produkcji świń.

Kwota pomocy stanowi iloczyn średniej rocznej liczby świń utrzymywanych w gospodarstwie w okresie 12 miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym został wprowadzony zakaz (jednak nie więcej niż 200 sztuk dla jednego producenta świń), i kwoty 1 zł oraz liczby dni w danym roku kalendarzowym obowiązywania zakazu.

Średnią roczną liczbę świń ustala się na podstawie danych zawartych w rejestrze zwierząt gospodarskich i siedzib stad tych zwierząt, o którym mowa w ustawie z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, jako iloraz sumy świń utrzymywanych w gospodarstwie w ostatnim dniu każdego miesiąca z 12 miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym wprowadzono zakaz i liczby miesięcy, przez które świnie były utrzymywane w gospodarstwie.

Pomoc jest udzielana za okres obowiązywania zakazu.

- **preferencyjny kredyt na ponowne uruchomienie produkcji świń zaprzestanej w związku z ASF**

Pomoc polega na stosowaniu przez okres nie dłuższy niż 10 lat dopłat do oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych w celu ponownego uruchomienia produkcji świń po zaprzestaniu produkcji, na zakup:

- nawozów mineralnych, środków ochrony roślin lub pasz;
- kwalifikowanego materiału siewnego zbóż, rzepaku, kukurydzy, lnu,
- roślin motylkowych grubonasiennych i drobnonasiennych, rzepiku
- ozimego, gorczycy, traw, buraków cukrowych i pastewnych,
- sadzeniaków ziemniaka;
- loszek, knurów lub warchlaków, z wyłączeniem zakupu na eksport;
- maszyn i urządzeń stanowiących wyposażenie chlewni;
- innych maszyn służących do prowadzenia produkcji świń.

Wysokość kredytu nie może przekroczyć:

- 50 000 zł na siedzibę stada, w której w roku poprzedzającym rok wprowadzenia zakazu było utrzymywanych średniorocznie do 50 sztuk świń;

- 100 000 zł na siedzibę stada, w której w roku poprzedzającym rok wprowadzenia zakazu, było utrzymywanych średniorocznie powyżej 50 do 100 sztuk świń;
- 500 000 zł na siedzibę stada, w której w roku poprzedzającym rok wprowadzenia zakazu, było utrzymywanych średniorocznie powyżej 100 do 500 sztuk świń;
- 800 000 zł na siedzibę stada, w której w roku poprzedzającym rok wprowadzenia zakazu, było utrzymywanych średniorocznie powyżej 500 do 1000 sztuk świń;
- 1 500 000 zł na siedzibę stada, w której w roku poprzedzającym rok wprowadzenia zakazu, było utrzymywanych średniorocznie powyżej 1000 sztuk świń.

Kredytobiorca płaci oprocentowanie należne bankowi w wysokości 0,3 procentowania, jednak nie mniej niż 1%. Pomoc ma charakter pomocy de minimis w Rolnictwie.

▪ **nieoprocentowaną pożyczkę dla producentów świń na obszarze ASF na sfinansowanie zobowiązań cywilnoprawnych.**

Pożyczka jest udzielana producentom świń, tj. producentom rolnym w rozumieniu przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, którzy utrzymywali świnie w siedzibie stada, której nadano numer na podstawie ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1815), położonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na obszarze:

- 1) wymienionym w części II lub III załącznika do decyzji wykonawczej Komisji 2014/709/UE z dnia 9 października 2014 r. w sprawie środków kontroli w zakresie zdrowia zwierząt w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń w niektórych państwach członkowskich i uchylającej decyzję wykonawczą 2014/178/UE lub w części II lub III załącznika I do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2021/605 z dnia 7 kwietnia 2021 r. ustanawiającego szczególne środki zwalczania afrykańskiego pomoru świń (Dz. Urz. UE L 129 z 15.04.2021, str. 1, z późn. zm.) lub w części II lub III załącznika I do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 z dnia 16 marca 2023 r. ustanawiającego środki szczególne w zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń oraz uchylającego rozporządzenie wykonawcze (UE) 2021/605 (Dz. Urz. UE L 79 z 17.03.2023, str. 65, z późn. zm.) lub,
- 2) zapowietrzonym lub zagrożonym w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń, ustanowionym zgodnie z przepisami o ochronie zdrowia

zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Wniosek o udzielenie nieoprocentowanej pożyczki na sfinansowanie nieuregulowanych zobowiązań cywilnoprawnych należy złożyć w Biurze Powiatowym ARiMR właściwym ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę producenta świń.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Stefan Krajewski

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Podstawa prawna:

- (1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str.671, z późn. zm.).
- (2) rozporządzenie wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 z dnia 16 marca 2023 r. ustanawiającego środki szczególne w zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń oraz uchylającego rozporządzenie wykonawcze (UE) 2021/605 (Dz. Urz. UE L 79 z 17.03.2023 r., str. 65 z późn. zm.);
- (3) zawiadomienie Komisji nr C/2023/1504 w sprawie wytycznych dotyczących zapobiegania afrykańskiemu pomorowi świń oraz zwalczania i likwidacji tej choroby w Unii;
- (4) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075);
- (5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 677).

